

Αυτοκαθοδηγούμενη επαγγελματική ανάπτυξη: Ομάδα
αυτομόρφωσης εκπαιδευτικών για τη Φιλαναγνωσία

Δημοτικό Σχολείο Ελάτειας
2022-2023

Ενότητα 3. Λογοτεχνία και Φιλαναγνωσία

Εικόνα:
<http://cottagechroniclesblog.com/inspiring-my-children-to-love-reading-books/>

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά τη μελέτη της ενότητας οι εκπαιδευτικοί αναμένεται:

- Να ορίζουν τα είδη λογοτεχνίας
- Να κατανοούν το ρόλο τους στη φιλιαναγνωσία και το πως οι φιλιαναγνωστικές δραστηριότητες επιδρούν στο παιδί
- Να γνωρίζουν βασικές αρχές προσέγγισης της λογοτεχνίας

- «Ειδικότερο και ιδιαίτερο ρόλο στη Φιλαναγνωσία διαδραματίζει η παιδική λογοτεχνία λόγω των ειδικών της χαρακτηριστικών. Ταιριάζει ιδανικά στις απαιτήσεις και προϋποθέσεις της φιλαναγνωσίας, καθώς έχει τη δυναμική να προκαλέσει τη δίψα, τη διάθεση για διάβασμα και να οδηγήσει τους νεαρούς αναγνώστες στον κόσμο της λογοτεχνίας (λογοτεχνικός εγγραμματισμός) αλλά και να τους εισάγει στο χώρο της βιβλιολογικής κουλτούρας.
- Η παιδική λογοτεχνία έχει ένα ρόλο διάχυτα εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό, απόρροια της στενής σύνδεσής της με την ιδεολογία της παιδικότητας και τις προσαρμογές της στις προδιαγραφές της παιδικής ηλικίας».
(Καρακίτσιος, 2012, β : 66-67).

Είδη παιδικής λογοτεχνίας

- «Στην παιδική λογοτεχνία, ανήκουν όλα τα είδη λογοτεχνίας που περιλαμβάνονται και στη λογοτεχνία ενηλίκων, δηλαδή μυθιστορήματα, διηγήματα, ποίηση, παραμύθια, μικρές ιστορίες, βιογραφίες, αλλά και κόμικς και βιβλία γνώσεων. Παρόλο που τα τελευταία φαίνεται να μην εξυπηρετούν το στόχο της τέρψης του αναγνώστη, εντούτοις θα λέγαμε ότι τα σύγχρονα βιβλία γνώσεων ενισχύουν τη δυσκολία διάκρισης των ορίων τους από την «καθαρή» λογοτεχνία, καθώς παρόλο που σαφώς έχουν μορφωτικό χαρακτήρα, πλαισιώνονται από μυθοπλασία».
- «..... στην τάξη μπορούν να «χρησιμοποιηθούν» όλα τα προαναφερόμενα είδη βιβλίων που ανήκουν στην παιδική λογοτεχνία, αρκεί ο δάσκαλος-εμπυχωτής να γνωρίζει πως κάθε βιβλίο έχει το δικό του χαρακτηριστικό γνώρισμα που το κάνει ξεχωριστό, το οποίο πρέπει να αναδείξει και να αξιοποιήσει μέσα από τις αναγνωστικές εμπυχωσεις και τις δραστηριότητες φιλαναγνωσίας».

(Αρτζανίδου και Κουράκη, 2014: 2-3)

«**Τα μυθιστορήματα** καλύπτουν μεγάλο ποσοστό της παραγωγής παιδικών και νεανικών - εφηβικών λογοτεχνημάτων. Η θεματολογία τους ποικίλει και καλύπτει ό,τι μπορεί να απασχολεί κατά καιρούς το παιδικό και νεανικό αναγνωστικό κοινό. Έτσι τα μυθιστορήματα ως προς το περιεχόμενο μπορεί να είναι κοινωνικά, ιστορικά, πολιτικά, ρεαλιστικά, επιστημονικής φαντασίας, δυστοπίας, ουτοπίας, χιουμοριστικά, μυθιστορήματα εξέλιξης (bildungsroman), ηθογραφικά, οικολογικά, βιογραφίες, ταξιδιωτικά, περιπέτειας, αστυνομικά, μυστηρίου κτλ. Βασικοί άξονες της δόμησης ενός μυθιστορήματος είναι η πλοκή, η δομή, οι χαρακτήρες, το θέμα και το σκηνικό, δηλαδή ο χώρος και ο χρόνος εξέλιξής του».

Το διήγημα «συνήθως αναφέρεται σε συγκεκριμένο και ορισμένο χρόνο και τόπο και η ιστορία περιστρέφεται γύρω από έναν μόνο πρωταγωνιστή, ο οποίος πλαισιώνεται από δευτεραγωνιστικούς χαρακτήρες. Η θεματολογία των παιδικών διηγημάτων επίσης ποικίλει και προσομοιάζει με τη θεματολογία των μυθιστορημάτων. Τα διηγήματα δεν καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της λογοτεχνικής παραγωγής της παιδικής – νεανικής λογοτεχνίας και συχνά συγχέονται με τις μικρές ιστορίες».

(Κουράκη, 2018:13-14)

- **«Η ποίηση** για παιδιά αποτελεί ένα «παραμελημένο» είδος στη σύγχρονη ελληνική παραγωγή.... Με τον ρυθμό, το μέτρο, τον συμβολισμό, τη δημιουργία εικόνων τα παιδιά μπορούν να ξεδιπλώσουν τη φαντασία τους, να συγκινηθούν και να αναπτύξουν την αποκλίνουσα σκέψη τους». (Κουράκη, 2018:20).
- **Παραμύθια.** «Το λαϊκό παραμύθι κινείται στον κόσμο της φαντασίας, του υπερφυσικού και του μαγικού, όπου ο χωροχρόνος δεν είναι πάντα καθορισμένος και ο συμβολισμός είναι έντονος..... Τα παιδιά αγαπούν ιδιαίτερα τα παραμύθια, παρόλο που μπορούν να λειτουργήσουν ως προς τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους (μάγισσες, δράκοι κλπ.) τρομακτικά, γιατί υπάρχει πάντα μια ακτίνα αισιοδοξίας» (Κουράκη, 2018: 18).
- **Η μικρή ιστορία.** Είναι σύντομη διήγηση και συνήθως συνοδεύεται με πλούσια εικονογράφηση.
- **Κόμικς.** «Ο λόγος τους είναι αποσπασματικός, κοφτός και άμεσος, πλησιάζοντας έτσι τον προφορικό. Οι εικόνες παίζουν σημαντικό ρόλο για την κατανόηση της ιστορίας, καθώς αποκαλύπτουν λεπτομέρειες και βασικά στοιχεία που έχει αποσιωπήσει ο λόγος». (Κουράκη, 2018:17). Τα θέματά τους είναι ποικίλα. Περιπέτειες, χιουμοριστικά και πολλές φορές αποδίδουν με διαφορετικό τρόπο ιστορικά γεγονότα ή ένα κλασσικό μυθιστόρημα.

Οφέλη από
την
ανάγνωση
λογοτεχνίας

- «Κατά την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων όμως δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι τα λογοτεχνικά κείμενα δεν έχουν ως πρωτεύοντα στόχο την πληροφόρηση, ούτε την απλή επικοινωνία ή τη γνώση, αλλά ότι είναι κείμενα με κυρίαρχο το αισθητικό στοιχείο, ότι απευθύνονται κυρίως στη φαντασία και στο συναίσθημα του αναγνώστη, τον οποίο μεταφέρουν σ' ένα κόσμο μυθοπλασίας και γι' αυτό του προκαλούν περισσότερο το ενδιαφέρον απ' ό,τι τα βιβλία γνώσεων.
- Η σύνδεση της φαντασίας με την πραγματικότητα θα δώσει στους μικρούς αναγνώστες τη δυνατότητα να διακρίνουν την τέχνη από τη ζωή και συγχρόνως να αποκαλύψουν τη σύνθεσή τους στο χώρο της μυθοπλασίας».

(Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 14)

Οφέλη από
την
ανάγνωση
λογοτεχνίας

- «Το παιδικό βιβλίο αποτελεί παράθυρο στη φαντασία αλλά και τη σκέψη του παιδιού. Ο συνδυασμός της εικονογράφησης με το κείμενο προσφέρει διπλή αισθητική απόλαυση: στα μάτια και στ' αυτιά. Η δύναμη που έχουν οι εικόνες και οι λέξεις επιτρέπουν στο παιδί να ταξιδέψει στο χώρο της φαντασίας, να ονειρευτεί, να σκεφτεί μεγάλα ζητήματα τα οποία μια παιδική ιστορία μπορεί να προσεγγίσει με απλό τρόπο, συγκαλυμμένα στη ροή του παραμυθιού και ίσως να βρει λύσεις σε θέματα που το απασχολούν.» (Γεωργιάδη Ε, booktalesgr.wordpress.com).
- «Αλλά και ο έμμεσος προβληματισμός και το όποιο γνωστικό στοιχείο «έρχεται» πολύ μετά, ανεπαίσθητα, και πάντως είναι αποτέλεσμα της αισθητικής συγκίνησης που θα προκληθεί από την ανάγνωση». (Παπαδάτος, 2012:90).

Φιλαναγνωστικές
δραστηριότητες
λογοτεχνίας και η
επίδραση στο
παιδί

- «Με παιγνιώδεις δραστηριότητες που σχετίζονται με το συγγραφέα, με την κατανόηση του κειμένου, με τη δομή και τις αφηγηματικές του τεχνικές, το παιδί θα γνωρίσει και θα οικειοποιηθεί τις ιδιαιτερότητες του λογοτεχνικού λόγου, τη μαγεία της μυθοπλασίας, θα ταυτισθεί αλλά και θα κρίνει τους ήρωες και τις πράξεις τους, θα σχολιάσει απόψεις του κειμένου με τρόπο δημιουργικό και ευχάριστο διατυπώνοντας και τις δικές του θέσεις.
- ...για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών μπορεί το παιδί να χρησιμοποιήσει υλικά και τεχνικές από άλλες μορφές τέχνης, όπως τα εικαστικά, τη μουσική, το θεατρικό παιχνίδι, το κουκλοθέατρο, αντιλαμβάνεται την πολλαπλή αισθητική καλλιέργεια του παιδιού με τρόπο γόνιμο και διασκεδαστικό». (Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 17).

Φιλαναγνωστικές
δραστηριότητες
λογοτεχνίας και η
επίδραση στο
παιδί

- «Επίσης, δημιουργικές συζητήσεις και εργασίες που σχετίζονται με πολιτισμικά και κοινωνικά ζητήματα του περιβάλλοντος, όπου ζει το παιδί, και η σύνδεσή του με ευρύτερους κοινωνικοπολιτικούς φορείς (π.χ. οικολογικές οργανώσεις, Ο.Τ.Α., δημαρχεία, κ.ά.) προάγουν την πολιτισμική - διαπολιτισμική και κοινωνική του ωρίμανση».
- Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων αυτών με αφορμή το λογοτεχνικό κείμενο προϋποθέτει τη βιωματική εμπλοκή του παιδιού με αυτό. Χωρίς να αγνοείται ο συγγραφέας και το κείμενο, κατά την ανάγνωση του βιβλίου, σ' αυτή τη βαθμίδα της εκπαίδευσης ο ρόλος του αναγνώστη-μαθητή πρέπει να είναι πιο ενεργός.
- Η επιλογή των αναγνωστικών θεωριών, ως υπόβαθρο, κρίνεται προσφορότερη, επειδή καθιστά το μαθητή πρωταγωνιστή στη νοηματοδότηση και ερμηνεία του κειμένου, τον απαλλάσσει από το φόβο του λάθους, τον ελευθερώνει και τον κάνει δημιουργό ενός δεύτερου λόγου πάνω στο κείμενο, τον μετατρέπει από παθητικό σε ενεργητικό, κριτικό αναγνώστη». (Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 17-18).

Η διαδικασία
της
προσέγγισης

- «Ο μαθητής εμπλέκεται στη διαδικασία της ανάγνωσης, εφόσον αναγνωρίζει στο λογοτεχνικό κείμενο ιδέες, θέματα ή γεγονότα που έχει ο ίδιος βιώσει ή τον έχουν απασχολήσει. Το κείμενο, το βιβλίο, γενικότερα, πρέπει να προκαλέσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη-μαθητή, ώστε αυτός να ανοίξει ένα διάλογο μαζί του, να αναρωτηθεί για τα πρόσωπα ή τα δρώμενα της αφήγησης».
- «Το λογοτεχνικό κείμενο με τα ιδιαίτερα αισθητικά χαρακτηριστικά του, το συμβολικό και πολύσημο λόγο του, με τα κενά της αφήγησης και με το στοιχείο της φαντασίας προκαλεί πολύ περισσότερο από το επικοινωνιακό κείμενο (ένα κείμενο εφημερίδας ή περιοδικού) τον αναγνώστη να προβάλλει τον εαυτό του μέσα στην αφηγούμενη ιστορία, να ταυτισθεί με έναν ή περισσότερους ήρωες, να συμμετάσχει ενεργά στη διαδικασία της ανάγνωσης».

(Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 11-12).

Η διαδικασία
της
προσέγγισης

- «..... η ανάγνωση ορίζεται από τρεις παραμέτρους: το συγγραφέα, το κείμενο και τον αναγνώστη. Εάν κατά την ανάγνωση λογοτεχνημάτων καταφέρουμε να λάβουμε υπόψη μας και τις τρεις αυτές παραμέτρους, θα οδηγηθούμε σε μια πολυδιάστατη, πολυεστιακή, διαλεκτική και εντέλει προσφορότερη και δημιουργικότερη για το μαθητή συνομιλία με το λογοτεχνικό κείμενο. Κάθε παράμετρος προϋποθέτει γνώση των αντίστοιχων θεωριών της λογοτεχνία». (Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012:15).
- «Η λογοτεχνία μέσα από τη μυθοπλασία προβάλλει, θίγει, σχολιάζει φαινόμενα, καταστάσεις, ζητήματα, προβλήματα που αφορούν κοινωνικά σύνολα αλλά και τον κάθε αναγνώστη χωριστά. Συνιστά μια μορφή διαμεσολάβησης ανάμεσα στο μικρό μαθητή και στον ιστορικοκοινωνικό του χώρο». (Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 11).

Η διαδικασία
της
προσέγγισης

- «Ένα κείμενο λογοτεχνικό δεν είναι επίπεδο. Έχει μια «ανάγλυφη» μορφή που σημαίνει: «λόφοι», «χαράδρες», «πεδιάδες», «θάλασσες», «ουρανοί», «ποτάμια». Με άλλα λόγια συναισθήματα, φωνές, συζητήσεις, λογής θόρυβοι, τριξίματα, γέλια, κλάματα, συλλογισμοί, ιαχές, χρώματα μύρια. Πώς όμως αυτά θα αναδειχθούν; Πώς θα φέρουμε τον αναγνώστη μας σε επαφή με όλα τα παραπάνω; Ασφαλώς και μέσα από τις εμπειρίες του. Και την προσπάθεια της δασκάλας/του δασκάλου να διεκδικούν τον ορίζοντά του». (Παπαδάτος, 2012:90).
- «Η ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων περιβάλλεται από μια βαθιά δημοκρατικότητα: διάφοροι αναγνώστες διαβάζουν το ίδιο κείμενο κι έτσι «συνομιλούν» μεταξύ τους στα πλαίσια μιας ευρείας άτυπης κοινότητας, όπου ο καθένας ανάλογα με το βίωμά του και την ιδιαίτερη κουλτούρα του αντιδρά όπως ειπώθηκε διαφορετικά». (Παπαδάτος, 2012:87)

Εμπυχώσεις και πρακτικές

- « Όλες οι έρευνες πιστοποιούν ότι εκεί όπου ο εκπαιδευτικός σε τακτά χρονικά διαστήματα οργανώνει αναγνωστικές εμπυχώσεις, παιγνίδια και απλές δράσεις φιλιαναγνωσίας, εκεί τα παιδιά αναπτύσσουν φιλιαναγνωστικές συμπεριφορές· και μάλιστα από το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού είναι κυρίως τα αδιάφορα παιδιά που κινητοποιούνται και ωφελούνται περισσότερο.
- Αυτό που θεωρείται ως βασικό εργαλείο ανάπτυξης και προώθησης της φιλιαναγνωσίας (και αυτό που ενδιαφέρει σε πρώτο επίπεδο τον/την εκπαιδευτικό σε σχολικό περιβάλλον) είναι η σωστή χρήση των φιλιαναγνωστικών πρακτικών και ιδιαίτερα των αναγνωστικών εμπυχώσεων». (Καρακίτσιοι, 2012, β: 83-84).

Εμπυχώσεις και πρακτικές

- «Μια αναγνωστική εμπύχωση είναι μια οποιαδήποτε δραστηριότητα ή δράση ή εκπαιδευτική πρακτική που συμφιλιώνει τις σχέσεις των παιδιών με το βιβλίο και ενισχύει την ανάγνωσή του».
- «Οι αναγνωστικές εμπυχώσεις και τα παιγνίδια φιλαναγνωσίας, που πολύ συχνά δεν διαφέρουν ουσιαστικά αλλά μόνο τυπικά και ποσοτικά με τις φιλαναγνωστικές δραστηριότητες ή δράσεις ακόμη και πρακτικές αποτελούν εξειδικευμένο παιδαγωγικό εργαλείο στο ευρύτερο πεδίο της φιλαναγνωσίας. Καθοριστική και ουσιαστική στοχοθεσία οποιασδήποτε αναγνωστικής εμπύχωσης είναι η επαφή και η εξοικείωση των παιδιών με το βιβλίο σε όλες του τις διαστάσεις (μορφή περιεχόμενο) και σε όλα τα χαρακτηριστικά του (εικονογράφηση, είδος αφηγητή, δομή της αφήγησης, τρόποι αναπαράστασης των γεγονότων κ.λ.π)». (Καρακίτσιος, 2012, β: 84-85).

Εμπυχώσεις και πρακτικές

- «...οι διάφορες φιλαναγνωστικές πρακτικές και δράσεις, τα παιχνίδια Φιλαναγνωσίας, οι αναγνωστικές εμπυχώσεις μέσα στο Σχολείο, στην τάξη ή στη σχολική Βιβλιοθήκη και με άξονα τις ιδιαιτερότητες των παιδιών που συνήθως δεν αγαπούν το βιβλίο για διάφορους λόγους.
- Η βασική και καθοριστική αρχή αυτών των δραστηριοτήτων όπως προειπώθηκε είναι απλή: η ανάγνωση των βιβλίων λαμβάνει χώρα σε ένα πλαίσιο μιας παιγνιώδους δραστηριότητας, ενός παιχνιδιού ή και σε ένα κάδρο δραστηριοτήτων, όπου το παιδί αποκτά μια υπευθυνότητα έναντι των άλλων (π.χ. οι μεγάλοι διαβάζουν τους μικρούς, οι πιο μεγάλοι παίζουν το ρόλο του μικρού βιβλιοθηκονόμου κ.λπ.). Στο τέλος της κάθε δραστηριότητας προτείνουμε στα παιδιά, όσα θέλουν να δανειστούν ένα ή και περισσότερα βιβλία. Αυτή η φάση είναι η πλέον ενδιαφέρουσα, γιατί αυτή συγκεκριμενοποιεί την αποτελεσματικότητα της όλης διαδικασίας και της οργάνωσης των φιλαναγνωστικών δραστηριοτήτων. Και βεβαίως οι φιλαναγνωστικές δραστηριότητες πρέπει να έχουν σχέδιο και κυρίως συνέχεια». (Καρακίτσιος 2012, α: 68).

Τα χαρακτηριστικά του καλού παιδικού βιβλίου

- «Να είναι προσαρμοσμένο στο γλωσσικό πλαίσιο του παιδιού.
 - Να ικανοποιεί την ανάγκη του παιδιού για κίνηση.
 - Να ικανοποιεί την ανάγκη του παιδιού για χαρά.
 - Να μην προκαλεί ισχυρές, συγκλονιστικές συγκινήσεις.
 - Να είναι απλό, παραστατικό, εποπτικό.
 - Να καλλιεργεί στα παιδιά ευγενικά αισθήματα και να δημιουργεί παρορμήσεις για πράξεις ανώτερες.
 - Να προάγει την κοινωνικότητα και τη συνεργασία ανάμεσα στους ανθρώπους.
 - Να προβάλλει το ρόλο της εργασίας στην κατάκτηση της ζωής.
 - Να καλλιεργεί την αγωνιστικότητα.
 - Να κάνει το παιδί να συνειδητοποιήσει ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι μεταξύ τους.
 - Να ανταποκρίνεται στη βαθμίδα ψυχικής και πνευματικής ανάπτυξης του παιδιού».
- (Γεωργιάδη, booktalesgr.wordpress.com).

Δημιουργία
κινήτρων
στους
μαθητές

- «Η πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών για την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων στο σχολείο επιτυγχάνεται όταν κατορθώσει ο δάσκαλος να δημιουργήσει κίνητρα στους μαθητές, ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι τα θέματα ενός λογοτεχνικού βιβλίου δεν είναι ξένα, αλλά ότι αφορούν την ίδια τη ζωή τους και ότι παρουσιάζονται με έναν τρόπο ιδιαίτερα ελκυστικό. Σε αυτό σημαίνοντα ρόλο παίζει η επιλογή του κατάλληλου κειμένου ή βιβλίου.
- Οι εμπειρίες των παιδιών καθώς και οι ενσωματωμένες κοινωνικές και πολιτισμικές τους δομές αποτελούν τη βάση, ώστε με τη συζήτηση να δημιουργηθούν κίνητρα για την ενεργοποίησή τους στην αναγνωστική-ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων». (Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 12-13).

Η τάξη

- «Η τάξη συνιστά ένα σύνολο αναγνωστών με διαφορετικό συνήθως χαρακτήρα, κουλτούρα ακόμη και γλώσσα. Η διαδικασία της ανάγνωσης στο σχολικό περιβάλλον εξαρτάται κυρίως από τις σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους αλλά και από τη σχέση τους με το κείμενο.
- Κάθε μαθητής συνομιλεί και απολαμβάνει χωριστά το κείμενο αλλά και όλοι μαζί ανταλλάσσουν απόψεις, αναγνωστικές ή βιωματικές εμπειρίες σχετικές μ' αυτό, δημιουργώντας μ' αυτό τον τρόπο ένα άλλο κείμενο πάνω στο κείμενο που διάβασαν.
- Ο δάσκαλος, ως διαμεσολαβητής και συναναγνώστης, οφείλει να προετοιμάσει σε όλα τα επίπεδα (αισθητικό, πολιτισμικό, κοινωνικό) τους μαθητές-αναγνώστες πριν από την ανάγνωση, ώστε να είναι ικανοί να συνδιαλεχθούν, όχι μόνο με κείμενα που ανταποκρίνονται στις δικές τους εμπειρίες και ενδιαφέροντα, αλλά και με κείμενα που θα εμπλουτίσουν τον ορίζοντα των ενδιαφερόντων τους και θα τους κάνουν κοινωνούς κοινωνικών, ιστορικών, πολιτισμικών θεμάτων και αισθητικών ρευμάτων, άγνωστων ως εκείνη τη στιγμή γι' αυτούς». (Κατσίκη-Γκίβαλου, 2012: 13-14).

Βιβλιογραφία

- Αρτζανίδου Ε., Κουράκη Χ. (2014). Φιλαναγνωσία και Δημιουργική Γραφή, στο Κωτόπουλος Η.Τ., Βακάλη Α., Νάνου Β. & Σουλιώτη Δ., Πρακτικά 1ου Διεθνούς Συνεδρίου «Δημιουργική Γραφή», 4-6 Οκτωβρίου, 2013. Αθήνα. Φλώρινα: Π.Μ.Σ. «Δημιουργική Γραφή». Ανακτήθηκε 5/1/2023 από http://cwconference.web.uowm.gr/archives/1st_conference/artzanidou_kouraki_article.pdf
- Γεωργιάδη Ε., booktalesgr.wordpress.com
- Καρακίτσος Α. (2012, α). Στερεότυπα, προκαταλήψεις, προτάσεις δράσεων φιλαναγνωσίας, στο Επιμορφωτικό υλικό για εκπαιδευτικούς, δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων: «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών», 65-82, Αθήνα. Ανακτήθηκε 5/1/2023 από http://users.sch.gr/kdimitrakakis/kdim/filanagnosia/epimorfotiko_yliko.pdf
- Καρακίτσος Α. (2012, β). Αναγνωστικές εμπυρώσεις, παιχνίδια φιλαναγνωσίας και φιλαναγνωστικές δράσεις, στο Επιμορφωτικό υλικό για εκπαιδευτικούς, δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων: «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών», 83-86, Αθήνα.

- Κατσίκη-Γκίβαλου Α. (2012). Λογοτεχνία και Εκπαίδευση: Από τα στενά όρια μιας διδασκαλίας στην καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας, στο Επιμορφωτικό υλικό για εκπαιδευτικούς, δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων: «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλιαναγνωσίας των μαθητών», 11-19, Αθήνα.
- Κουράκη Χ., (2018). Βουτιά στον Κόσμο του Βιβλίου: Δραστηριότητες Φιλιαναγνωσίας για τη Γνωριμία με το Βιβλίο, Οδηγός για Εκπαιδευτικούς, Αθήνα, Εκδότης: Ίδρυμα Λαμπράκη. ISBN: 978-960-370-061-6.
- Παπαδάτος, Γ. (2012). Η μαθήτρια / ο μαθητής, η δασκάλα / ο δάσκαλος και η ανάγνωση στο Επιμορφωτικό υλικό για εκπαιδευτικούς, δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων: «Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλιαναγνωσίας των μαθητών», 87-96, Αθήνα.

Δημοτικό Σχολείο Ελάτειας

Μανιώτη Μόρφω ΠΕ11

9/1/2023